

LIETUVOS RESPUBLIKOS TIKSLINIŲ KOMPENSACIJŲ ĮSTATYMAS

2016 m. birželio 29 d. Nr. XII-2507
Vilnius

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo tikslas, paskirtis ir taikymas

1. Šio įstatymo tikslas – nustatyti slaugos ir priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslines kompensacijas (toliau kartu – tikslinės kompensacijos) asmenims, kuriems Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka nustatytas specialusis nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis arba neįgalumo lygis.

2. Šis įstatymas nustato tikslinių kompensacijų finansavimo šaltinį, teisę į šias išmokas turinčius asmenis, tikslinių kompensacijų dydžius, tikslinių kompensacijų skyrimo ir mokėjimo sąlygas ir tvarką.

3. Pagal šį įstatymą taip pat mokamos iki šio įstatymo įsigaliojimo paskirtos ir mokėtos slaugos ir priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos ir tikslinis priedas.

4. Šis įstatymas taikomas Europos Sąjungos valstybių narių ar Europos ekonominės erdvės susitarimą sudariusių valstybių piliečiams ir jų šeimų nariams, nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenantiems užsieniečiams, Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka deklaravusiems gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje (neturintiems gyvenamosios vietos – įtrauktiems į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą pagal savivaldybę, kurios teritorijoje gyvena), asmenims, kuriems, vadovaujantis Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentais, turi būti taikomas šis įstatymas.

5. Šio įstatymo nuostatos suderintos su Europos Sąjungos teisės aktais, nurodytais šio įstatymo priede.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Stacionari auklėjimo įstaiga** – visiškai iš valstybės ir (ar) savivaldybės biudžeto finansuojama švietimo sistemos įstaiga, kurioje apgyvendintas ir ugdomas (auklėjamas, mokomas) asmuo gauna maistą, aprangą ir nakvynę.

2. **Stacionari slaugos įstaiga** – asmens sveikatos priežiūros įstaigos slaugos ligoninė, visiškai finansuojama iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo, valstybės ir (ar) savivaldybės biudžetų. Stacionariomis slaugos įstaigomis taip pat laikomi asmens sveikatos priežiūros įstaigų slaugos skyriai, šių įstaigų bendruosiuose skyriuose įsteigtos vietos neįgalių asmenų slaugai ir pan.

3. **Stacionari socialinės globos įstaiga** – visiškai iš valstybės ir (ar) savivaldybės biudžeto finansuojama socialinės globos įstaiga, kurioje teikiamos ilgalaikės socialinės globos ir slaugos paslaugos ir šių paslaugų gavėjai yra nuolat specialistų prižiūrimi.

3 straipsnis. Tikslinių kompensacijų dydžio matas ir mokėjimo šaltinis

1. Tikslinių kompensacijų dydžio matas yra tikslinių kompensacijų bazė. Jos dydis negali būti mažesnis negu 112 eurų. Tikslinių kompensacijų bazę tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė).

2. Tikslinės kompensacijos mokamos iš valstybės biudžeto lėšų.

3. Tikslinėms kompensacijoms administruoti savivaldybių administracijoms skiriama iki 4 procentų tikslinėms kompensacijoms mokėti skirtų lėšų. Konkretų tikslinėms kompensacijoms administruoti skiriamų lėšų procento dydį iki biudžetinių metų pradžios nustato Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras (toliau – socialinės apsaugos ir darbo ministras). Tikslinėms kompensacijoms administruoti panaudojama ne didesnė lėšų suma, negu tikslinėms kompensacijoms administruoti nustatytas skiriamų lėšų procento dydis nuo panaudotų lėšų šioms išmokoms mokėti.

4. Valstybės biudžeto lėšų tikslinėms kompensacijoms administruoti paskirstymo, pervedimo, naudojimo, atsiskaitymo ir kontrolės tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

II SKYRIUS

ASMENYS, TURINTYS TEISĘ GAUTI TIKSLINĘ KOMPENSACIJĄ, IR TIKSLINIŲ KOMPENSACIJŲ DYDŽIAI

4 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti tikslinę kompensaciją

1. Asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, skiriama ir mokama slaugos išlaidų tikslinė kompensacija.

2. Asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, ir vaikams, kuriems nustatytas sunkus arba vidutinis neįgalumo lygis, skiriama ir mokama priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinė kompensacija.

3. Asmenims, tuo pačiu metu turintiems teisę gauti slaugos išlaidų tikslinę kompensaciją ir priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinę kompensaciją, skiriama ir mokama didesnė tikslinė kompensacija.

5 straipsnis. Tikslinių kompensacijų dydžiai

1. Slaugos išlaidų tikslinė kompensacija yra 2,5 tikslinių kompensacijų bazės dydžio.

2. Priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinė kompensacija yra šių dydžių:

1) asmenims, netekusiems 75–100 procentų darbingumo, ir vaikams, kuriems nustatytas sunkus neįgalumo lygis, – 1 tikslinių kompensacijų bazės dydžio;

2) asmenims, netekusiems 60–70 procentų darbingumo, vaikams, kuriems nustatytas vidutinis neįgalumo lygis, ir asmenims, sukakusiems Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatytą senatvės pensijos amžių, – 0,5 tikslinių kompensacijų bazės dydžio.

III SKYRIUS

TIKSLINIŲ KOMPENSACIJŲ SKYRIMO IR MOKĖJIMO TVARKA

6 straipsnis. Tikslines kompensacijas skiriančios ir mokančios institucijos

Tikslines kompensacijas skiria ir moka savivaldybių administracijos, vadovaudamosi šiuo įstatymu ir Vyriausybės tvirtinamais Tikslinių kompensacijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais. Asmenims, gyvenantiems vienoje iš Europos Sąjungos valstybių narių, kuriems yra ar buvo taikomi vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai, jų šeimos nariams ir maitintojo netekusiems asmenims taikomi 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 5 skyrius, 5 tomas, p. 72) ir 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 987/2009, nustatantis Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką (OL 2009 L 284, p. 1). Tikslinių kompensacijų skyrimo ir mokėjimo tvarką asmenims, kuriems taikomi Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentai, nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

7 straipsnis. Tikslinių kompensacijų skyrimas ir mokėjimas

1. Tikslinės kompensacijos skiriamos ir mokamos pagal asmenų, turinčių teisę gauti šias išmokas, gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje arba vadovaujantis Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentais.

2. Tikslinės kompensacijos skiriamos asmenų, turinčių teisę gauti šias išmokas, arba jų globėjų ar rūpintojų prašymu. Tikslinės kompensacijos 18 metų nesukakusiems asmenims skiriamos jų tėvų (įtėvių), globėjų ar rūpintojų prašymu.

3. Savivaldybės administracija sprendimą dėl tikslinės kompensacijos skyrimo privalo priimti ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo skirti tikslinę kompensaciją su visais reikiamais dokumentais arba papildomų dokumentų gavimo.

4. Tikslinės kompensacijos skiriamos ir mokamos asmenims, kurie turi teisę gauti šias išmokas, išskyrus šiuos atvejus:

1) tikslinės kompensacijos, paskirtos asmenims iki 18 metų, mokamos vienam iš neįgalaus vaiko (įvaikio) tėvų (įtėvių), globėjui arba rūpintojui;

2) tikslinės kompensacijos, paskirtos sukakusiems 18 metų asmenims, kuriems įstatymų nustatyta tvarka yra paskirti globėjai ar rūpintojai, mokamos jų globėjams ar rūpintojams. Jeigu rūpintojas įstatymų nustatyta tvarka paskirtas asmens prašymu, tikslinė kompensacija rūpintojui mokama tik tuo atveju, jeigu šios išmokos gavėjas sutinka.

5. Tikslinės kompensacijos didinamos kiekvieną kartą patvirtinus naują tikslinių kompensacijų bazės dydį.

6. Tikslinės kompensacijos gavėjas ar vienas iš jo tėvų (įtėvių), globėjas ar rūpintojas privalo pranešti savivaldybės administracijai apie aplinkybes, turinčias įtakos tikslinės kompensacijos dydžiui ar mokėjimui, per 10 dienų nuo šių aplinkybių atsiradimo dienos. Savivaldybės administracija privalo pranešti tikslinės kompensacijos gavėjui arba vienam iš jo tėvų (įtėvių), globėjui ar rūpintojui, kokios aplinkybės turi įtakos šių išmokų mokėjimui. Jeigu tikslinės kompensacijos gavėjas arba vienas iš jo tėvų (įtėvių), globėjas ar rūpintojas apie tokias aplinkybes savivaldybės administracijai laiku nepraneša ir dėl to permokama tikslinė kompensacija, permokėta suma grąžinama arba iš gavėjo išieškoma savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu.

7. Išskaitant permoką šio straipsnio 6 dalyje numatytu atveju iš gavėjui priklausančios tikslinės kompensacijos per mėnesį išskaitoma ne daugiau kaip po 20 procentų mokėtinos tikslinės kompensacijos sumos tol, kol bus visiškai padengta permokėta suma. Gavėjo rašytiniu prašymu ar sutikimu gali būti išskaičiuojama daugiau kaip 20 procentų mokėtinos tikslinės kompensacijos sumos. Jeigu tikslinės kompensacijos mokėjimas gavėjui nutraukiamas, o visa permokėta išmokos suma negrąžinta arba neišskaičiuota, likęs įsiskolinimas išieškomas teismo tvarka, jeigu su išieškojimu susijusios administravimo išlaidos neviršija išieškotinos sumos.

8 straipsnis. Tikslinių kompensacijų skyrimo ir mokėjimo terminai

1. Tikslinės kompensacijos skiriamos ir mokamos nuo teisės gauti tikslinę kompensaciją atsiradimo dienos, tačiau ne daugiau kaip už 12 mėnesių iki dokumentų tikslinei kompensacijai skirti gavimo savivaldybės administracijoje dienos.

2. Teisės gauti tikslinę kompensaciją atsiradimo diena laikoma diena, kurią asmeniui nustatomas specialusis nuolatinės slaugos arba nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis arba vaikui nustatomas sunkus arba vidutinis neįgalumo lygis.

3. Tikslinė kompensacija skiriama laikotarpiui, kurį tikslinės kompensacijos gavėjas turi teisę gauti šią išmoką. Savivaldybės administracija privalo prieš mėnesį pranešti gavėjui apie šios išmokos skyrimo termino pabaigą. Teisė gauti tikslinę kompensaciją išlieka tol, kol galioja sprendimas dėl atitinkamo specialiojo poreikio nustatymo arba neįgalumo lygio nustatymo.

4. Kai tikslinės kompensacijos gavėjui nustatomas kitoks specialusis poreikis arba kitoks neįgalumo lygis ir dėl to keičiasi jam priklausančios tikslinės kompensacijos dydis, naujo dydžio tikslinė kompensacija pradedama mokėti:

1) kai vietoj specialiojo nuolatinės slaugos poreikio nustatomas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis arba vietoj sunkaus neįgalumo lygio nustatomas vidutinis neįgalumo lygis, – nuo mėnesio, einančio po mėnesio, kurį buvo pakeistas specialusis poreikis arba neįgalumo lygis, pirmos dienos;

2) kai vietoj specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikio nustatomas specialusis nuolatinės slaugos poreikis arba vietoj vidutinio neįgalumo lygio nustatomas sunkus neįgalumo lygis, – nuo specialiojo poreikio arba neįgalumo lygio pakeitimo dienos.

9 straipsnis. Tikslinių kompensacijų mokėjimo nutraukimo ir pratęsimo tvarka

1. Tikslinės kompensacijos mokėjimas nutraukiamas nuo mėnesio, einančio po mėnesio, kurį pasibaigė tikslinės kompensacijos skyrimo terminas, pirmos dienos. Jeigu asmens teisė gauti tikslinę kompensaciją išlieka, bet prašymą dėl šios išmokos mokėjimo pratęsimo asmuo pateikia pavėluotai, tikslinė kompensacija nepriskaičiuojant palūkanų išmokama už visą laiką, bet ne daugiau kaip už 3 metus nuo tos dienos, kai buvo pateikti prašymas dėl tikslinės kompensacijos mokėjimo pratęsimo ir dokumentai.

2. Tikslinės kompensacijos gavėjui persikėlus nuolat gyventi į kitą valstybę, paskirtos tikslinės kompensacijos mokėjimas nutraukiamas nuo mėnesio, einančio po mėnesio, kurį tikslinės kompensacijos gavėjas persikėlė nuolat gyventi į kitą valstybę, pirmos dienos, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse ar Europos Sąjungos teisės aktuose nenustatyta kitaip.

10 straipsnis. Tikslinių kompensacijų skyrimo ir mokėjimo ypatumai

1. Tikslinės kompensacijos asmenims, gyvenantiems ar slaugomiems (prižiūrimiems) stacionariose socialinės globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose, neskiriamos ir nemokamos. Kai šie asmenys laikinai ar visam laikui išvyksta iš šių įstaigų, tikslinės kompensacijos neįgalaus asmens arba vieno iš jo tėvų (įtėvių), globėjo ar rūpintojo prašymu skiriamos, o paskirtosios pradedamos mokėti nuo kitos dienos po to, kai jie išvyko iš šių įstaigų. Jeigu šie asmenys vėl grįžta į nurodytas įstaigas, tikslinės kompensacijos nemokamos nuo kitos dienos po to, kai jie vėl apgyvendinti ar pradėti slaugyti šiose įstaigose.

2. Tikslinės kompensacijos neskiriamos, o paskirtosios nemokamos asmenims kardomojo kalnimo (suėmimo) metu, taip pat asmenims, nuteistiems laisvės atėmimo bausmėmis, ir asmenims, kuriems Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka paskirtos priverčiamosios stacionarinio stebėjimo specializuotose psichikos sveikatos priežiūros įstaigose medicinos priemonės ar auklėjamojo poveikio priemonė – atidavimas į specialią auklėjimo įstaigą. Šiems asmenims paskirtos tikslinės kompensacijos nemokamos nuo mėnesio, einančio po mėnesio, kurį jie buvo suimti, nuteisti, pradėti priverstinai gydyti ar auklėti, pirmos dienos. Kai pasibaigia kardomasis kalnimas (suėmimas), taip pat kai asmuo paleidžiamas iš įkalnimo vietos, iš priverstinio gydymo įstaigos, iš specialios auklėjimo įstaigos, paskirta tikslinė kompensacija, gavus asmens prašymą, vėl pradedama mokėti nuo kitos dienos po to, kai jis buvo paleistas, jeigu asmuo turi teisę gauti tikslinę kompensaciją.

3. Asmenims, kurie iki senatvės pensijos amžiaus sukakties dienos gavo 1 tikslinių kompensacijų bazės dydžio priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinę kompensaciją, sukakus senatvės pensijos amžių mokama tokio paties dydžio tikslinė kompensacija, jeigu jiems nustatomas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis.

4. Tikslinės kompensacijos gavėjo mirties atveju jį laidojusiems fiziniams asmenims, juridiniams asmenims, kitoms organizacijoms ar jų padalinimas išmokama asmens negauta praėjusio mėnesio tikslinė kompensacija ir tikslinė kompensacija už tą mėnesį, kurį jos gavėjas mirė.

IV SKYRIUS TEISIŲ IŠSAUGOJIMAS

11 straipsnis. Asmenų iki 18 metų įgytų teisių išsaugojimas

1. Priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos vaikams invalidams, kuriems iki 2005 m. liepos 1 d. buvo nustatyta sunki ar vidutinė negalia, iki jiems nustatyto invalidumo

termino pabaigos skiriamos ir mokamos tokio paties dydžio ir tokiomis pačiomis sąlygomis kaip vaikams, kuriems nustatytas atitinkamai sunkus arba vidutinis neįgalumo lygis.

2. Slaugos išlaidų tikslinės kompensacijos vaikams invalidams, kuriems iki 2005 m. liepos 1 d. buvo nustatyta visiška negalia, skiriamos ir mokamos netaikant reikalavimo nustatyti specialųjį nuolatinės slaugos poreikį.

12 straipsnis. Sukakusių 18 metų asmenų įgytų teisių išsaugojimas

1. Teisę gauti tikslinę kompensaciją iki invalidumo, kuris buvo nustatytas iki 2005 m. liepos 1 d., termino pabaigos išsaugoma šiems asmenims:

- 1) invalidams, kuriems nustatyta invalidumo priežastis – invalidumas nuo vaikystės;
- 2) invalidams, pripažintiems invalidais iki dienos (įskaitytinai), kurią jiems sukako 24 metai, taip pat asmenims, kurie dėl ligos ar traumos, atsiradusios iki jiems sukako 24 metai, padarinių invalidais pripažinti po 24 metų sukakties dienos, tačiau ne vėliau kaip iki dienos (įskaitytinai), kurią jiems sukako 26 metai.

2. Šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytiems asmenims, pripažintiems visiškos negalios invalidais, skiriamos ir mokamos slaugos išlaidų tikslinės kompensacijos, netaikant reikalavimo nustatyti specialųjį nuolatinės slaugos poreikį.

3. Šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytiems asmenims, pripažintiems I ar II grupės invalidais, skiriamos ir mokamos atitinkamai 1 tikslinių kompensacijų bazės arba 0,5 tikslinių kompensacijų bazės dydžio priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos, netaikant reikalavimo nustatyti specialųjį nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikį, jeigu iki 2005 m. liepos 1 d. galiojusia tvarka pagal invalidumą nustatančių įstaigų išvadas jiems buvo nustatytas nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros ar nuolatinės pagalbos būtinumas.

4. Asmenims, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis (iki 2005 m. liepos 1 d. – visiška negalia), vietoj 0,5 valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio priedo, skirto specialiajam nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikiui tenkinti, kurį iki 2008 m. sausio 1 d. mokėjo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniai skyriai, nuo jo mokėjimo nutraukimo dienos savivaldybių administracijų skiriamas ir mokamas 0,5 tikslinių kompensacijų bazės dydžio tikslinis priedas.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13 straipsnis. Informacijos ir metodinės pagalbos teikimas

1. Lietuvos Respublikos fiziniai ir juridiniai asmenys, kitos organizacijos ar jų padaliniai privalo teikti savivaldybių administracijoms informaciją, reikalingą tikslinėms kompensacijoms

skirti ir mokėti. Ši informacija teikiama nemokamai savivaldybės administracijos prašymu arba pagal duomenų teikimo sutartis.

2. Savivaldybių administracijos įstatymų nustatyta tvarka užtikrina gautų duomenų konfidencialumą.

3. Savivaldybių administracijos socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka privalo teikti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai duomenis apie paskirtas ir mokamas tikslines kompensacijas.

4. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija teikia savivaldybių administracijoms metodinę pagalbą tikslinių kompensacijų skyrimo ir mokėjimo klausimais.

14 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 3 dalį, įsigalioja 2017 m. sausio 1 d.

2. Asmenims, kuriems paskirtų slaugos arba priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinių kompensacijų mokėjimas jiems sukakus senatvės pensijos amžių, bet nenustačius specialiojo nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikio, buvo pratęstas iki gyvos galvos, šios išmokos mokamos iki šio įstatymo įsigaliojimo nustatyta tvarka.

3. Vyriausybė ir socialinės apsaugos ir darbo ministras iki 2016 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentė

Dalia Grybauskaitė

Lietuvos Respublikos
tikslinių kompensacijų įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMIEJI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/54/ES dėl priemonių, kad darbuotojai galėtų lengviau naudotis laisvo darbuotojų judėjimo teisėmis (OL 2014 L 128, p. 8).